

Kortere anmeldelser

ALMINDELIG HISTORIE

DANIEL J. BOORSTIN: De store skabere i verdenskunsten (The Creators). Kbh., Politikens forlag 1994. 921 s. ill. kr. 399.-.

Værkets første del behandlede, som tidligere omtalt (HT 93, s. 425-26) menneskehedens gradvise frigørelse fra myter og illusioner til empirisk erkendelse og dens beherskelse af kloden og undertvingelse – på godt og ondt – af naturen. Det kunde gøres konstaterende, omend lovligt sangvinsk og evolutionspræget. Denne del går derimod over til at præsentere mennesket som skaber af kunst, og det kan, som forf. omhyggeligt understreger, ikke foregå 'objektivt', men må involvere hans – ofte begejstrede – personlige engagement og vurdering.

Bogen behandler mange sider af den menneskelige kunst og dens tolkninger af verden, kosmologiske forestillinger, musik, bildende og litterær kunst, teater, film osv.; værket bliver derfor også tematisk snarere end kronologisk. Og lad det være sagt straks, med smittende begejstring og mange uventede iagttagelser og indsigter. Ikke mindst kan en gammel musiknarkoman glæde sig over, at den klassiske musik (men ikke vor egen tids müzak) integreres i sin historiske sammenhæng.

Medens vi er ved musikken og subjektiviteten: Anmelderen har eksempelvis lidt svært ved at sluge, at Johann Sebastian Bach (i tilslutning til Alb. Schweitzer) karakteriseres som musikalsk håndværker, medens Richard Wagner lovprises. Vel, Bachs musik er jo ofte strengt matematisk opbygget, men det reducerer ham vel ikke til håndværker? Og er Wagners teutoniske urtåger ikke fremfor alt udtryk for romantismens germanske sværmeri? Med ubestridelig ret betoner Boorstin derimod, at først Beethoven frigør sig fra det fyrstelige mæcenat – blot uden at gå nærmere ind på tidssammenhængen.

Videre bør det nævnes, at værket helt overvejende efter sit anlæg må blive meget elitært; det drejer sig om den kunst, som i forf.s øjne har skabt verdenskunst af blivende værdi, men ikke den hverdagskunst, som med Broby-Johansens udtryk nemt kan blive verdenskunst. Mentalitetshistorie ligger fjernt. Endelig kan man have sin tvivl om hensigtsmæssigheden i at skille naturerkendelse og almen, menneskelig erkendelse. Middelalderens og renaissancehumanismens tænkere og kunstnere vilde med rette have protesteret; måske også vor egen tid.

Værket er som sin forgænger nydeligt oversat af Erik Hinge-Christensen og Axel Andersen. Men udstyrmæssigt og prismæssigt kan det ikke stå mål. Det er ikke dyrt nok til jubilæumsgave, men måske som skattefrit frynsegode eller som studentergave til at udfylde gymnasiets mangelfulde undervisning. Det fortjener at blive læst, men med omtanke.

E. Ladewig Petersen